

Forslag til samtaler om ”Det tredje øje”

”Det tredje øje” er Kim Langers fortælling om de før så uadskillelige venner Namduk og Sita, der henholdsvis farer vild i bjergene og skal finde sig til rette som tilflyttere i storbyen. Her er forslag til klasse-samtaler – kapitel for kapitel.

Der er stor forskel på, om man bor i Nepal eller Danmark. Kultur, levevis og landskab er vidt forskellige.

Undervejs i læsningen vil eleverne støde på emner om livet i Nepal, som på de ydre linjer måske er svære at forstå eller virker ”mærkelige”. Omvendt vil eleverne også kunne genkende mange ting, fordi børneliv også har meget tilfælles uanset, hvor i verden man vokser op.

Derfor er det en god idé at standse op i forløbet og tale om historien – både om de overordnede temaer og om de helt konkrete elementer i handlingen.

Her følger ideer til samtaler i forlængelse af de enkelte kapitler.

KAPITEL 1: TO SNEFNUG

Namduk og bedstefar er sæsonmigranter. Det vil sige, at de bor i dalene om vinteren og i en højtliggende landsby om sommeren. De vandrer frem og tilbage med deres geder to gange om året.

- Hvorfor gør de det?
- Hvordan mon det er at skulle flytte hvert eneste år? Måske er der nogen af jer, der flytter i sommerhus hele sommeren?
- Ville I kunne have alle jeres ting i en kurv på ryggen?
- Hvorfor bor de under en presenning, når de er nede i dalene? Hvorfor bygger de ikke et hus? [Det er ikke deres jord, og de har ingen penge].

I historien står der, at vandreturen op til landsbyen i bjergene tager næsten to uger.

- Hvor mon de sover undervejs? [se kapitel 6]
- Hvor langt har I prøvet at gå?
- Hvorfor tager de ikke bussen eller toget – eller kører i bil?

Det Tredje Øje

Opgaveark #03

Side 2/6

2015 BØRNE-
U-LANDS
KALENDER

Vi hører om Sita, og at hendes far er rejst til Indien for at finde arbejde.

- Hvorfor finder han ikke bare et arbejde i bjergene i Nepal?
- Hvorfor tror I ikke, han tager Sita med?
- Har nogen af jer boet i udlandet, fordi deres forældre skulle arbejde? Eller måske prøvet at undvære mor eller far et stykke tid, fordi hun eller han skulle arbejde et andet sted?

Namduks farfar har aldrig gået i skole.

- Hvor længe skal man tilbage i tiden, før nogle børn her i landet heller ikke gik i skole? Var det jeres bedsteforældre, oldeforældre, tipoldeforældre?

KAPITEL 2: FØRSTE SKOLEDAG

Det er Sitas første skoledag på den nye skole i Kathmandu, og hun er selvfølgelig nervøs.

Det er den samme følelse - uanset om man går i skole i Nepal eller Danmark

- Er det sværere at være den eneste nye, end hvis alle andre også er nye (som f.eks. når alle begynder samme dag i 0. klasse)?
- Har I fået en ny elev i klassen? Vil han/hun fortælle om, hvordan det var at begynde i jeres klasse?
- Andre har måske prøvet at være ny i andre sammenhænge? Da de begyndte til svømning eller fodbold eller spejder? Eller måske bare følte det pinligt at blive præsenteret for folk, man ikke kender?

Sita bliver mobbet, fordi hun kommer fra landet, og fordi hendes skoleuniform er gammel og slidt.

- Hvorfor mobber man en ny elev, som man ikke engang kender?
- Bliver man mobbet, fordi man går i det forkerte tøj? Tror I, det sker lige så ofte, hvis alle går i skoleuniform?
- Bliver man mobbet, fordi man kommer fra et andet sted eller et andet land? Tror I, at nogle af dem, der mobber Sita, selv kommer fra landet? [Indbyggertallet i selve Kathmandu og dalen lige omkring byen er vokset fra 500.000 til 2,5 millioner på bare 10 år].
- Kender I nogen, der bliver mobbet? Vil de tale om det?
- Hvor vigtigt er det, at der kommer nogen til dit forsvar, hvis du bliver mobbet (ligesom Anushka gør for Sita)? Betyder det også noget, hvem det er? Tror I, at Anushka er en af dem, der "bestemmer" i klassen?

I begyndelsen af kapitlet er Sita lige ved at blive kørt ned. Hun ved ikke, hvordan man færdes i trafikken.

- Har I lært om trafiksikkerhed? Tror I også, der er skolestartskampagner med "Pas på mig, jeg er ny i trafikken" i Nepal?
- Hvordan kommer I i skole? Cykler I, bliver I kørt i bil, eller går I selv?

KAPITEL 3: EN DUM GENVEJ

Namduk finder Sitas ged, men så skyder han genvej og ender med at fare vild.

- Hvem har prøvet at fare vild? Vi har ingen bjerge i Danmark, men måske i en skov eller i en by, hvor træerne og husene er så høje, at de skjuler alting, og det hele ligner hinanden?
- Har I været i bjerge? Kan I forestille jer, at man kan fare vild i dem?
- Hvad skal man gøre, hvis man farer vild? Namduk kan ikke bare spørge nogen, for der er ingen mennesker at spørge. Tror I, det er, derfor han ikke rigtig vil indrømme over for sig selv, at han er faret vild?

Namduk virker som en sej dreng, der godt kan finde ud af at klare mange ting selv. Men alligevel fornemmer man, at han er mørkeræd og bange for yetien.

- Hvorfor kan man blive bange bare, fordi man er alene?
- Har I prøvet at være bange for noget "derude", ligesom Namduk er bange for yetien? Har I en trold under sengen eller et monster i skabet?
- Har I prøvet at slå jer, når I var alene? Gør det mere ondt, når der ikke er nogen til at trøste jer? (Namduk slår sit skinneben og må selv forbinde det)
- Tror I, det gør det nemmere for Namduk at være alene, at han har Dhauli, selvom hun "bare" er en ged?
- Er det pinligt at være mørkeræd?

Namduk oplever et jordskred.

- Hvorfor sker der jordskred?
- Er jordskred farlige? [*jordskred kan både være ganske små og meget store, så de f.eks. er flere hundrede meter brede. Under jordskælvet i Nepal i april 2015 blev flere landsbyer ramt af store jordskred*]

KAPITEL 4: FØLG ABERNE!

Sitas amulet "vågner." Den føles varm mod fingrene og får Sita til at se ting for sit indre blik.

- I kender måske Harry Potters usynlighedskappe og Saurons Ring i Hobbitten og Ringenes Herre, men hvad med virkeligheden? Kan ting være magiske i vores verden, ligesom Sitas amulet? Hvad med en lykkemønt eller en hestesko eller en hare fod?
- Måske virker amuletten kun på grund af det nære venskab mellem Sita og Namduk. Tror I, at man kan være så tæt forbundet med et andet menneske, at man kan mærke på lang afstand, hvis der sker noget med det?

Sita løber op til den store Buddha-stupa oven for trappen for at vise Namduk vej.

- Fortæl om den historiske Buddha – læs også fabelen "Buddha og svanen".
- Buddha er ikke en gud i traditionel forstand, så man kan ikke bede til ham om at få ønsker opfyldt, men man siger, at han kan vise, hvilken vej man skal gå. Hvordan tror I, det skal forstås?
- Måske tænker Namduk på ham som en gud – det er der mange, der gør i Nepal; han ofrer i hvert fald blomster til ham. Hvorfor ofrer man til guderne?
- Sita drejer på alle bedemøllerne for at få et ønske opfyldt. Kender I andre tilfælde, hvor man må ønske? [*ønskebrønd, ønskeben, stjernesked osv.*]

Namduk holder hvil for at spise lidt.

- Namduk plejer at få dhal bhat to gange om dagen. Det er ris (bhat) med en sovs lavet af linser (dhal). Tror I, at Namduk altid får nok at spise?
- I historien spiser han en pose tørrede nudler. Tror I, en pose tørrede nudler er lige så sundt som dhal bhat? Kan man finde ud af, hvor meget (lidt) næring der er i sådan en pose ved at læse på varedeklarationen?

KAPITEL 5: VANDET I FLODEN

Sita og Anushka kører i en tempo og taler om dyrelivet i Nepal. Der er mange farlige dyr i Nepal. *[Ifølge de mest pålidelige opgørelser tager vilde elefanter, tigre, leoparder og næsehorn tilsammen livet af ca. 50 mennesker om året i Nepal, især i randzonerne mellem naturparker og beboet land.]*

- Hvordan mon det er at bo i et land med mange farlige dyr? Tror I, man kan blive angrebet af en tiger på vej til skole?
- Mange af dyrene er fredede for ikke at blive udryddet. Er det godt, når nu de er så farlige?
- Har vi farlige dyr i Danmark?
- Der er meget snak om, at ulven er vendt tilbage til Jylland. Tror I, at nogle i Danmark er bange for ulve? Og ved I, om ulve faktisk angriber mennesker?

Sita synes, at luften er grå og svier i halsen *[i 2011 blev Kathmandu erklæret for den mest luftforurenede by i Asien]*.

- Hvad kan man gøre for at få mindre os fra biler og motorcykler i luften? Tror I, det er lige så nemt at gøre i et udviklingsland, som det er i Danmark?
- Er der mon andet end bilos, der giver dårlig luft? *[Kathmandu er fuld af brænderøg fra åben ild i køkkenerne og røg fra dieselgeneratorer til at lave egen strøm, foruden store mængder støv fra jord og andet skidt på de mange uasfalterede veje]*.
- Hvad betyder det for luftforureningen, at Kathmandu ligger i en dal omgivet af bjerge *[der bliver varmere og luften har svært ved at komme væk]*?

Sita tager til Pashupatinath, hvor ligbrændingsstederne ligger side om side langs flodbredden. *[80% af befolkningen i Nepal er hinduer og bliver alle brændt. Buddhister både brænder og begraver deres døde]*.

- Tal om dødens synlighed i Nepal og Danmark. Er der nogen forskel?
- I Nepal bliver den afdøde båret på en bære gennem byen, i Danmark bliver kisten kørt i rustvogn.
- I Nepal bliver den afdøde brændt på et bål ude i det fri, som alle kan se. I Danmark bliver kisten med den afdøde brændt i et lukket krematorium. I Nepal ser man, hvad der sker med den afdøde. I Danmark må man som regel nøjes med at forestille sig det. Hvad er mon bedst?

Det Tredje Øje

Opgaveark #03

Side 5/6

2015 BØRNE-
U-LANDS
KALENDER

I bjergene gyser Namduk, da han ser gribbe kredse om et bjerg.

- Hvad er en himmelbegravelse [*liget bliver lagt utildækket på et højtliggende sted for at rådne og gøre nytte som føde for fugle og andre dyr – det symboliserer, at kroppen kun er et tomt hylster, der ikke skal bruges igen, fordi sjælen rejser videre*]?
- Lyder det væmmeligt at blive spist?
- Hvad sker der egentlig med kroppen, når man bliver begravet i jorden? Er det det samme, når det er orme og bakterier, den bliver spist af, i stedet for gribbe og sjakaler?

KAPITEL 6: YETI

Namduk finder en mark med yarsagumba. De er deres vægt værd i guld.

- Hvad er yarsagumba? Tal om biologi og parasitter. Tror I, at larven kan overleve, at svampen vokser inde i den?
- For Namduk er det som at finde en skat. Kan man også finde skatte i naturen i Danmark? [*rav, fossiler, flinteøkser, osv. Nogle er også begyndt at finde træfler i Danmark, der kan sælges for flere tusinde kroner pr. kilo.*]
- Kender I andre ting fra naturen, som bliver brugt i kinesisk medicin? [*tigerknogler, næsehornshorn osv.*]
- Namduk glæder sig til at fortælle farfar om yarsagumba-marken. Men han vil vente lidt. Hvordan gør I, hvis I har en virkelig god overraskelse til nogen? Buser I straks ud med det, eller kan I godt lide at gå rundt med følelsen indeni, uden at andre ved det?

Namduk bliver bange, fordi han tror, at farfar er yetien.

- Hvem er yetien eller den afskyelige snemand? – læs også fakta på hjemmesidens ”Opdag Nepal” og fabeln ”Yetien og hyrden”.
- Tror I, at yetien kan eksistere i virkeligheden? [*ca. 80% af terrænet over snegrænsen i Nepal og Tibet er stadig udforsket land.*]
- Hvad tror I, der ville ske, hvis man fandt en levende yeti?
- Kender I andre af den slags mytiske væsner, som måske findes? [*Bigfoot, Loch Ness-uhyret, osv.*]
- Namduk bliver bange for noget, der slet ikke er farligt (farfar), fordi grenene pludselig kaster uhyggelige skygger, og han tror, at skikkelsen har lange, lodne hår. Kender I det, når fantasien spiller med og gør jer bange uden grund?

KAPITEL 7: EN UVENTET GÆST

Sita skal arbejde i tante Manjulas restaurant.

- Tal om pligter. Hvad hjælper I til med derhjemme? Er der forskel på, om man f.eks. skal dække bord og rydde op på sit værelse, eller om man skal arbejde ”rigtigt”, ligesom Sita gør?
- Hvorfor er det nødvendigt, at Sita og andre børn i fattige lande arbejder?
- Tror I også, at det har været almindeligt, at børn arbejdede i Danmark? Hvor længe siden, tror I, at det er?
- Hvor gammel skal man være i Danmark, før man må tage et arbejde efter skoletid? Tror I, de har de samme regler i Nepal?

Det Tredje Øje

Opgaveark #03

Side 6/6

2015 BØRNE-
U-LANDS
KALENDER

Sita får Anushkas gamle skoleuniform.

- Får I bare nyt tøj, når I har brug for det, eller arver I fra jeres ældre søskende? Ville I kunne blive ligeså glade for aflagt tøj som Sita bliver?

GENERELT OM HISTORIEN:

I hinduisme og buddhisme symboliserer det tredje øje både åndelig oplysning og indsigt – og noget mere magisk, altså synskhed og clairvoyante kræfter (f.eks. det, vi kalder en sjette sans).

- Tal om det tredje øje; er det et rigtigt øje?
- Findes den sjette sans? Har I selv haft oplevelser med den?

Historien følger to spor, et med Namduk og et med Sita.

- Hvem er hovedpersoner og bipersoner i de to spor?
- Når et kapitel slutter et spændende sted, kalder man det for en "cliffhanger." Så skal man først høre om den anden hovedperson, før historien vender tilbage til det spændende sted igen. Er det irriterende, eller er det med til at gøre fortællingen mere spændende?
- Er det godt, at der er lidt magi med i historien (amuletten)? Eller er det urealistisk?

Projektet, som U-landskalenderen støtter, skal bl.a. sikre bedre skolegang for migrantbørn som Namduk og Sita.

- Hvor længe tror I, Sita skal blive i Kathmandu?
- Hjemme i bjergene gik hun kun i skole halvdelen af året. I Kathmandu skal hun gå hun i skole hele året. Hvad synes I, er bedst for hende?
- Tror I, hun får hjemve, selvom hun har amuletten? Hvornår har I hjemve?
- Hvornår tror I, Namduk og Sita mødes igen?
- Har I tænkt over, om Sita og Namduk er i familie med hinanden, eller om de bare er venner? Kan de mon være søskende? Eller måske kusine og fætter?

I april 2015 blev Nepal ramt af et voldsomt jordskælv.

- Hvorfor kommer der jordskælv?
- Hvad skal man gøre, hvis der kommer jordskælv?
- Kan der komme store jordskælv i Danmark?
- Hvad tror I, der skete med Namduk og Sita i jordskælvet?
[Alle de virkelige personer på bogens billeder er i god behold: Namduk og farfar bor så langt vestpå i Nepal, at de var uberørte af rystelserne. Sita og Anushka var i Kathmandu, der blev hårdt ramt, men både de og deres familier er i god behold. Deres huse blev beskadiget, og de flyttede ud af Kathmandu i flere uger. De er nu vendt tilbage, og skolen er begyndt igen].